

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, SEPTEMBER 2023 – št. 151–152

Dan odprtih vrat v zbirnem taborišču v Brestanici

Kot vsako leto je Društvo izgnancev Slovenije tudi letos, v soboto, 3. junija 2023, pripravilo dan odprtih vrat v gradu Rajhenburg v Brestanici. Kraj grenkih spominov v grajskih hlevih in konjušnicah tamkajšnjega gradu so množično obiskali številni še živeči izgnanci iz vse Slovenije. Izgnanci iz območja Litije so se v Brestanico pripeljali z avtobusom, drugi s kombiji ali lastnimi prevozi.

Množico številnih obiskovalcev so sprejeli podpredsednik DIS **Albin Pražnikar** in predsednica za mednarodno dejavnost DIS **Zdenka Kaplan**, ki je dan odprtih vrat tudi organizirala. Med gosti je bil tudi predsednik sveta DIS **prof. dr. Janko Prunk**.

Iz zbirnega taborišča v hlevih pri gradu Rajhenburg je nemški okupator med drugo svetovno vojno v pregnanstvo izgnal 63 tisoč Slovencev. Na neizmerno trpljenje in kruto usodo v DIS opozarjajo vse od ustanovitve pred dvaintridesetimi leti.

Zdenka Kaplan, avtorica knjige: *Umrli Slovenci med izgonom v tujini in skrb za njihov spomin*, je med drugim takole opisala pomen srečevanja izgnancev ob dnevu izgnancev:

„Tukaj se srečamo, da obujamo spomine in da nas zgodovina ne pozabi, tako kot nas je pozabila takrat, ko smo se vrnili iz taborišč in ker nismo bili ne na eni in ne na drugi strani, nas tudi v zgodovini nimajo zapisanih.

Razočaranje je toliko večje, ker o izgnancih, ki so se po vojni uspeli vrniti na izropane in uničene domove, medtem ko mnogi tega niso dočakali, ne govorijo niti v osnovnih šolah.

50 let po vojni nas niso priznali, šele pred 32 leti smo z ustanovitvijo DIS začeli uveljavljati svoje zahteve, kar je

Na dan odprtih vrat v taborišču v Brestanici, 3. 6. 2023, se je udeležilo veliko izgnancev (Foto: Milan Skledar)

bil zelo trpek oreh, ki je trd še danes...”

V Društvu izgnancev Slovenije si namreč že vrsto let prizadevajo tudi za izplačilo 3 milijardne vojne odškodnine za gmotno škodo na premoženju izgnancev, ki bi jo država po njihovem mnenju morala izterjati od Nemčije.

Posluha in poguma za to ni doslej pokazala nobena slovenska vlada.

Albin Pražnikar, podpredsednik DIS, prav tako nejevoljno in z obžalovanjem pritrjuje, da je vsaka vlada do zdaj

nasprotovala kakršnim koli izplačilom za povzročeno gmotno škodo. „Mi pa pravimo,“ vztraja, „da če Nemčija ne plača vojne odškodnine, bi jo morala plačati slovenska država!“

V Društvu izgnancev Slovenije upajo in si tudi po zakonodajni poti prizadevajo, da bi bilo to vprašanje rešeno s posebnim zakonom, po katerem bi vsi še živeči izgnanci, ki jih je okrog šest tisoč, prejeli vsaj simboličnih 6 tisoč evrov odškodnine.

Na gradu Rajhenburg je velikemu številu obiskovalcev dneva odprtih vrat, spregovoril **zgodovinar dr. Janko Prunk** in uvodoma poudaril, da je bil izgon ljudi z njihove rodne grude v tuje dežele, da bi bili tam prisilni delavci in tudi predvideni za asimilacijo z lokalnim prebivalstvom, zločinsko dejanje, ki ga antropologija in pravna stroka uvrščata med vojne zločine.

Dr. Prunk je obiskovalce dneva odprtih vrat popeljal tudi po razstavi DIS o fašističnem in nacističnem nasilju nad slovanskimi narodi v grajskih hlevih in konjušnici ter na gradu Rajhenburg, kjer je tudi stalna razstava o mednarodni dejavnosti DIS. Na velikih panojih je v besedi in sliki predstavljeno fašistično in nacistično nasilje nad Ukrajinci, Čehi, Poljaki, Slovenci v Avstriji, Belorusi in seveda Slovenci. Prav tako so na ogled številne knjige in brošure, ki jih je izdal DIS, napisala

in uredila pa neumorna predsednica društva DIS prof. Ivica Žnidaršič. Obiskovalci dneva odprtih vrat so z zanimanjem prisluhnili razlagi **dr. Janka Prunka**, ki je izgnance spomnil, da „so se Nemci že po slabih dveh mesecih okupacije 7. junija 1941 lotili izгона 17.500 slovenskih izobražencev, nosilcev narodne zavesti na Hrvaško, od koder bi ustaši izgnali določeno število Srbov v Srbijo.

Prvi transport izgnancev je odpeljal 7. junija iz Slovenske Bistrice na Hrvaško. Ta datum obeležujejo izgnanci kot dan žalostnega spomina. Proces izganjanja izobražencev je potekal od 7. junija do konca septembra 1941, 10.000 slovenskih izobražencev je bilo izgnanih na Hrvaško, ker pa jih ta zaradi svojih problemov ni mogla sprejeti več, je bilo naslednjih 7500 izgnanih v Srbijo.

Nacisti so potem spremenili svoj načrt izгона. Odločili so še izgnati vse prebivalstvo iz Posotelja in z desnega brega Posavja, od Litije do hrvaške meje, v oddaljenejši nemške dežele, da bi bili popolnoma odrezani od domovine in svojih slovenskih rojakov. Nemci so ta izgon začeli oktobra 1941 in ga intenzivno nadaljevali do konca pomladi 1942. V Nemčijo so izgnali 45.000 Slovencev.

Za izgon Slovencev so nacisti organizirali centre, od koder so jih z vlaki

Na stenah v taborišču so tudi imena umrlih izgnancev v tujini (Foto: M. Skledar)

Zdenka Kaplan, predsednica Komisije za kraje izgnanstva in mednarodno dejavnost, ki je organizirala dan odprtih vrat v taborišču 3. 6. 2023 in Albin Pražnikar, podpredsednik DIS na dvorišču taborišča v Brestanici (Foto: M. Skledar)

vozili v Nemčijo. Največji je bil na Rajhenburgu ter na Melju v Mariboru. Po tem velikanskem izgonem valu so okupatorji že v naslednjih letih vse do leta 1945 izganjali v nemška, italijanska in madžarska taborišča slovenske družine – sorodnike partizanov in ustreljenih talcev.

Po kapitulaciji Italije so Primorsko zasedli Nemci, ki so požigali celotne vasi, prebivalce pa odpeljali v nemška taborišča. Iznanci so hudo trpeli zaradi slabih stanovanjskih razmer in težkega dela, kar je mnogim preživelim še vedno živo in boleče v spominu. Ob trpljenju pa se je med izgnanci prebudila narodna zavest, medsebojna solidarnost, ki je lajšala trpljenje v izgnanstvu.

Nekateri izgnanci so ne glede na svojo izobrazbo v izgnanstvu pisali slovenske pesmi, v katerih so žalovali za svojo domovino in izražali upanje na vrnitev.

Nacisti so izgnali 63.000 Slovencev, od tega 45.000 v Nemčijo, približno 17.000 pa se jih je pred izgonom zateklo v Ljubljansko pokrajino.

Kolikor so bili izgnanci presrečni zaradi svoje vrnitve, so bili tudi razočarani z odnosom ljudske oblasti do njih, ki zanje in za pomoč ni kazala nobenega razumevanja in volje. Skrbela je le za partizanske borce, ne pa za taboriščnike, zapornike in druge žrtve vojnega nasilja.

Vzrok za to je bilo splošno pomanjkanje materialnih sredstev ter ideološko

stališče, da je treba poskrbeti le za žrtve fašizma.

Nihče od oblastnikov ni pomislil ali celo izrazil očitnega dejstva, da so bili izgnanci prve žrtve nacizma in fašizma in hudo potisnjeni v okupatorsko nasilje, ki se mu v jeseni in pozimi 1941 niso mogli umakniti v partizane, teh je bilo takrat še zelo malo.

Iznanci so bili prepuščeni samim sebi, svoji iznajdljivosti. Mladi izgnanci so šli jeseni leta 1945 v šole, starejši v službe in nato z drugimi gradili nov slovenski svet.

Od nove demokratične slovenske oblasti, vzpostavljene spomladi leta 1990, so izgnanci kot žrtve nacizma in fašizma pričakovali razumevanje svojega položaja: priznanje statusa žrtev fašizma in ureditev svojih socialnih pravic, odškodnino za prestopno trpljenje v izgnanstvu ter mesečno denarno rento, katere višina bi bila odvisna od časa prebitega v izgnanstvu.

Finančna sredstva za takšno ureditev ne bi veliko bremenila slovenske države, ker bi takšno odškodnino Slovenija lahko izterjala od Nemčije.

Pa še eno dejstvo je govorilo o potrebi čimprejnejše ureditve socialnega statusa izgnancev. Njihovo število se je v 45 letih po koncu druge svetovne vojne čisto po fizični zakonitosti drastično zmanjšalo in se zmanjšuje iz dneva v dan.

Milan Skledar

Del udeležencev ob dnevu odprtih vrat v taborišču v Brestanici z Zdenko Kaplan, organizatorko dneva odprtih vrat (Foto: M. Skledar)

Udeleženci odprtih vrat v taborišču so si z zanimanjem ogledali tudi brošure in knjige prof. Ivice Žnidaršič

Nekateri so se pripeljali na dan odprtih vrat v taborišče v Brestanico kar s posebnim avtobusom. Hvala KO DIS.

Na dnevu odprtih vrat v Brestanici sta bila tudi predsednik Sveta DIS dr. Janko Prunk in predsednik KO DIS Boštanj Alojz Rupar.

Veliko udeležencev odprtih vrat si je 3. 6. 2023 ogledalo tudi razstavo DIS o nasilju nad slovanskimi narodi, ki smo jo na gradu Rajhenbug odprli 2016

. Iz dejavnosti DIS . Iz dejavnosti DIS .

Na dan slovenskih izgnancev, 7. junija, je bila delegacija DIS sprejeta v predsedniški palači

Na razgovoru pri predsednici države Nataši Pirc Musar 7. junija 2023

Dan slovenskih izgnancev je vsekakor priložnost, da se opomni na zgodovinsko še vedno odprte rane in nerešena vprašanja, ki pestijo še zadnje žive priče, ki so pred več kot 80 leti doživljali strahote izgnanstva v delavni taboriščih. Zato ni slučaj, da smo bili prav ob dnevu slovenskih izgnancev kot društvo deležni časti, da nas je sprejela predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar z njenimi člani kabineta. V zasedbi zgodovinar, profesor dr. Janko Prunk, kronist, ljubiteljski novinar Brane Praznik in mag. Gregor Kaplan, ki že slabih 30 let spremljam in raziskujem vprašanja vojne škode iz 2. svetovne vojne. Pogovori so bili sestavljeni iz dveh delov s člani kabineta in v nadaljevanju s predsednico Republike Slovenije.

Ob tej priložnosti smo predsednici Republike Slovenije izročili delček pisnega zgodovinskega gradiva, zlasti predsednice DIS Ivica Žnidaršič, nekaj malega pa je bilo v zbirki tudi del mag. Kaplana in del dr. Prunka. Večinsko se je vsebina gradiva nanašala na urejanje pravic in gmotno škodo, ki do danes še vedno ni bila poplačana. Ob tem smo se dotaknili problematike, da je ta tema že skoraj 3 desetletja potisnjena v ozadje, čeprav še vedno

ni v celoti zaključena, saj v preteklosti nihče od vladajočih vladnih garnitur ni niti dobro načel tematike poplačila gmotne škode, kaj šele, da bi dokončal nastavke začetega.

Kot že prej omenjeno, smo bili pri predsednici Republike Slovenije prav na dan slovenskih izgnancev, kar ima simboličen pomen. Izredno dobro je, da predsednica Republike Slovenije zelo dobro pozna prizadevanje DIS. Ob tej priložnosti je posebej pozdravila in se zahvalila Ivici Žnidaršič, kar ji je bilo tudi preneseno.

Tudi v pogovorih s kabineto predsednice smo zlasti izpostavili tehnične postopke pri procesih sprejemanja zakonodaje o gmotni škodi in prizadevanjih za kočno sprejetje poplačila. Pri tem je bilo izpostavljeno, da gre za simbolično poplačilo, ki bi ga bili upravičeni izključno starejši ljudje, ki so grozote izgnanstva doživeli kot otroci in je neke vrste tudi oblika socialne pomoči za mnoge od upravičencev.

DIS si bo v prihodnjih mesecih prizadeval ponovno načeti in odpreti to problematiko na vseh ustreznih političnih ravneh in na ta način nadaljeval prizadevanja za dokončno zaprtje tega še vedno nerešenega vprašanja.

mag. Gregor Kaplan

Mag. Gregor Kaplan pri predsednici države Nataši Pirc Musar

DIS si prizadeva za sprejem zakona o poplačilu vsaj simbolične odškodnine za gmotno škodo izgnancem

Poslanci Gibanja Svoboda in vodja poslanske skupine Svoboda, Borut Sajovic so sprejeli delegacijo DIS - mag. Franca Žnidaršiča in mag. Gregorja Kaplana. (20. 06. 2023)

Članstvo društva obveščamo, da smo že pred meseci pripravili zakon, po katerem naj bi še živče žrtve vojnega nasilja, ki so materialno škodo brez kakršnega koli dvoma tudi v resnici utrpeli, dobile vsaj simbolično odškodnino.

Ker je obravnava in sprejem zakona odvisna predvsem od razumevanja poslanske skupine Svoboda, smo tam prosili za termin predstavitve zakona. 20. 6. letos smo imeli to priložnost.

V Državnem zboru RS sta bila na pogovoru mag. Gregor Kaplan in mag. Franc Žnidaršič. Razloge za sprejem zakona in njegovo vsebino je v najpomembnejših določbah predstavil Gregor Kaplan, Franc Žnidaršič pa je dodal še nekaj pojasnil na temo nemškega dolga in obveznosti Vlade RS, da bi ga izterjala, a ga do danes (še) ni.

V pogovoru s poslankami in poslanci Svobode so se odprla mnoga vprašanja o tem, kdo vse naj bi bili upravičenci (nekateri bi njihov krog

razširili), hkrati pa brez ideje o sami obravnavi zakona ali njegovem sprejemu. Vodja poslanske skupine je na koncu izrazil pomisleke glede samega sprejema zakona in zaradi zadolženosti države tudi nezmožnosti proračuna, da bi prevzel nove obveznosti.

Te navedbe so nas spodbudile k izjavi s strani društva, da je na Vladi RS toliko večja odgovornost, da rešuje državo z vsaj delno izterjavo neplačane vojne škode s strani bogate nemške države.

Razšli smo se z obljubo vodje poslanske skupine, da bodo zakon predstavili nekaterim ministrom.

Društvo od zahteve po sprejemu tega zakona ne bo odstopilo. Razmišljamo tudi o pismu Ustavnemu sodišču RS, ki naj nam odgovori na vprašanje, kaj je s pravico, ki nam jo obljubljata 8. in 15. člen Zakona o žrtvah vojnega nasilja po posebnem zakonu, ki po 27 letih še vedno ni sprejet.

Obvestilo članstvu o statutu Društva izgnancev Slovenije 1941–1945

Sporočamo članstvu DIS in dobitnikom Vestnika DIS, da si na krajevnih organizacijah DIS lahko ogledajo dopolnjen Statut Društva izgnancev Slovenije.

Statut DIS je naredil mag. Franc Žnidaršič, dopolnila pa Anka Tominšek in Rudi Zadnik. Ko je statut podpisala še predsednica DIS prof. Ivica Žnidaršič, ga je odobrila tudi Upravna enota, ker je usklajen z Zakonom o društvih Republike Slovenije.

Zdenka Kaplan

Objavljamo govor predsednice DZ RS mag. Urške Klakočar Zupančič, ki je kot državna predstavnica prvič javno govorila o izgnanstvu

Spoštovani visoki gostje, gospe in gospodje!

Pisalo se je leto 1941 in bil je 6. april, ko je Hitler, ki si je do takrat že podredil dobršen del Evrope, z letalskimi bombniki napadel Kraljevino Jugoslavijo. 11. aprila sta se Nemčiji pridružili še Italija in Madžarska. Slovensko ozemlje, na zahodu že takrat zmanjšano za tretjino, ki je po Rapalski pogodbi iz leta 1920 pripadlo Italiji, so si razdelili štirje okupatorji: Nemci, ki so zasedli Gorenjsko, Štajersko, severozahodni del Prekmurja in severni del Dolenjske; Italijani, ki so zavzeli večino Dolenjske z Ljubljano; Madžari, ki so si kasneje priključili Prekmurje, in Neodvisna država Hrvaška, ki je zasedla posamezna naselja od Bregane do bližine Brežic. Začelo se je eno najtemnejših obdobj v slovenski zgodovini, ko so vsi okupatorji izvajali raznarodovalne ukrepe z namenom potujčiti slovensko prebivalstvo in zasedena ozemlja čim prej priključiti svoji matični državi. Poleg prepovedi uporabe slovenskega jezika je raznarodovalna politika, ki je bila najhujša na nemški strani, izvajala nacistično etnično in rasno čiščenje, izganjala ljudi iz domov in jih gnala v nemška taborišča ali jih izseljevala v Srbijo, številni moški so bili prisilno mobilizirani v nemško vojsko, začelo se je streljanje talcev, nad slovenske Jude pa so se zgrnile grozote holokavsta.

Nemci so v predele, od koder so pregnali slovensko prebivalstvo, želeli naseliti svoje ljudi, pripadnike čistokrvne arijske rase. Spodnjo Štajersko so smatrali za zgodovinsko in kulturno nemško deželo, zato se je vzgoja prebivalstva v nacističnem duhu začela že v zgodnjem otroštvu, nato pa prek šol do vseh oblik javnega in zasebnega življenja, za kar je bila odgovorna krovna organizacija Štajerska domovinska zveza (nem. Steirischer Heimatbund), katere vodja Franz Steindl je večkrat izjavil, da je treba Spodnještajerce čim prej naučiti ne le nemško govoriti, brati in pisati, temveč tudi nemško razmišljati. Temelje za ponemčevanje je že kmalu po napadu na Jugoslavijo, natančneje 26. aprila 1941, položil sam Adolf Hitler, ko je osebno obiskal Maribor in štajerskemu guvernerju Sigfriedu Uiberreitherju naročil: »Napravite mi to deželo spet nemško!« (Nem.: »Machen Sie mir dieses Land wieder deutsch!«) Izgon iz domovine je bil predviden za narodno-zavedne Slovence, predvsem izobražence in duhovnike, protinaciste in tiste, ki so se na Štajersko priselili po prvi svetovni vojni iz Primorske, nato pa za pripadnike narodnoosvobodilnega gibanja. Ljudi so zapirali v kasarne, v Celju na primer v zloglasni zapor, imenovan Stari pisker. Ob zasliševanju in mučenju je okupator na dvorišču zapora izvajal množične likvidacije zapornikov.

Družina Ivce Žnidaršič, dolgoletne predsednice Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, je bila izgnana v Nemčijo. Ivica se je dneva, ko so bili izgnani, spominjala takole:

Govor predsednice Državnega zbora mag. Urške Klakočar Zupančič na državni proslavi ob dnevu upora proti okupatorju. Šoštanj, 26. april 2023

»Zjutraj se je pred hišo ustavil kamion. Z njega so poskakali Nemci s puškami, obkolili so hišo in začeli tolči po vratih. Mama in oče sta nas otroke začela hitro oblačiti in obuvati. Spominjam se, da so se mami tako tresle roke, da ni mogla zapeti gumba na moji oblekici. Oborožena nemška vojak sta nas priganjala na kamion. Smeli smo vzeti le ročno prtljago, ostala je polna trgovina, živina v hlevu, konji, kokoši, žito, ajda je bila še v snopih na njivi. Odpeljali so nas v grad Rajhenburg. Tam smo nekaj dni ležali v hlevih na slami. Vsak je dobil okrog vratu železno ploščico s številko. Oče je rekel: »Označili so nas kakor pse.« Iz Rajhenburga so nas odpeljali s transportom, vozili smo se 41 ur. Prvi lager, kamor so nas pripeljali, je bil v Erfurtu.«

Ljubljana, ki je po okupaciji postala upravno središče Ljubljanske pokrajine, ene od italijanskih provinc, ki jo je najprej vodil visoki komisar Emilio Grazioli, se je okupatorju uprla, čeprav se je del slovenskih politikov in duhovščine, skupaj s škofom dr. Gregorijem Rožmanom, hitro uklonil in je pristal na kolaboracijo, tudi simbolično z izročitvijo mestnih ključev. Večina mestnega prebivalstva pa zasedbe ni sprejela. Ironično so se ravno v noči s 26. na 27. april 1941, torej noč po tem, ko se je Hitler sprehajal po Mariboru, v Rožni dolini v vili književnika Josipa Vidmarja sestali predstavniki nekaterih slovenskih političnih strank, dela Sokolov in kulturnih delavcev. Zvezo komunistov so predstavljali Boris Kidrič, Aleš Bebler in Boris Ziherl, krščanske socialiste je zastopal Tone Fajfar, Sokole Josip Rus, kulturne delavce pa Josip Vidmar, Franc Šturm in Ferdo Kozak. V tej noči je bila ustanovljena Protiimperialistična fronta kot

upor proti imperializmu oziroma kot temelj za oborožen upor proti okupatorju. Prve akcije, predvsem sabotaže in diverzije, so aktivisti izvajali že takoj po ustanovitvi. Protiimperialistična fronta se je 22. junija 1941, ko se je začela operacija Barbarossa oziroma nemški napad na Sovjetsko zvezo, preimenovala v Osvobodilno fronto slovenskega naroda. Ta je do pomladi 1942 v Ljubljani organizirala vzporedno ilegalno oblast, v mestu so bile ustanovljene ilegalne delavnice, ciklostilne tehnike in tiskarne, ki so tiskale časopise in propagandno gradivo ter izdelovale ponarejene dokumente in druge papirje. Delovalo je tudi ilegalno zdravstvo. Od sredine novembra 1941 do začetka aprila 1942 je prebivalce hrabil legendarni radio Kričac, ki so ga izdelali študentje elektrotehnike. Italijani so na upor odgovorili s številnimi represivnimi ukrepi. Vpeljali so policijsko uro, zaplembo radijskih aparatov in avtomobilov, prepoved vožnje s kolesi, pri čemer je bilo za kršitve zagroženo streljanje. Nato so uvedli konfinacijo za politično sumljive prebivalce, streljanje talcev pa je postalo sistematično. Februarja 1942 je bila Ljubljana obdana z bodečo žico.

Osvobodilna fronta kot politična organizacija, ki je združevala več politično različno mislečih frakcij, je oblikovala svoj program, med drugim sedem gesel, od katerih je prvo določalo pravico slovenskega naroda do samoodločbe, vključno s pravico do odcepitve in združitve z drugimi narodi. Najvišji organ Osvobodilne fronte, Vrhovni plenum, je sprejel odlok o vključitvi slovenskih čet v narodnoosvobodilne partizanske oddelke Jugoslavije. Temeljne točke četrtega zasedanja, ki je bilo 1. novembra

1941, so zarisale okvire vseslovenskega upora proti okupatorju, definirale izhodišče za združitev in osvoboditev slovenskega naroda, utemeljile preoblikovanje slovenske narodne zavesti, določile notranjo medsebojno lojalnost, enotnost in sloglo med jugoslovanskimi narodi ter temelje za ljudsko demokracijo po koncu vojne. Pomemben politični program je žala Komunistična partija Slovenije razlagala po svoje, postopoma prevzemala pomembne položaje znotraj Osvobodilne fronte, s podpisom Dolomitske izjave 28. februarja 1943 pa so ji vodilno vlogo pod sloganom enotnosti priznali še skupina krščanskih socialistov in Sokoli.

Slovensko ljudstvo se je z nastankom Osvobodilne fronte združilo in skupaj uprlo vsem okupatorjem, ki so v drugi svetovni vojni zasedli in razkosali slovensko ozemlje, ki so ustrahovali, potujčevali in izseljevali ljudi, ki so zapirali in streljali talce ter grabili po slovenski zemlji. Posebnost slovenskega upora, ki ga je definiralo narodnoosvobodilno gibanje, je bila gradnja ljudske oblasti. Medtem ko si je večina udeležencev osvobodilnega boja želela svobodnih in demokratičnih odnosov v novi državi, je nadzor nad gibanjem obdržala Komunistična partija, ki je po vojni prevzela oblast. Kljub temu pa nastanek Osvobodilne fronte zaznamuje pomembno prelomnico v slovenski zgodovini, ko se je narod v nui po samoohranitvi in v želji po samoodločbi združil, organiziral in legitimno uprl. Nastanek svobodne in samostojne države leta 1991 je bil logičen nadaljnji korak k popolni svobodi naroda, ki se mu je na majhnem koščku zemlje sredi Evrope, kjer se gorske verige stikajo z morjem in prostrana ravnina meji na gozdno

hribovje, pod različnimi tujimi vladarji uspelo obdržati stoletja. Zaradi upora pod vodstvom Osvobodilne fronte se je obdržal tudi med najhujšo morijo v zgodovini človeštva, ki se je uradno končala 9. maja 1945, ko so partizanske čete vkorakale v Ljubljano. Ena zadnjih bitk druge svetovne vojne se je bila na slovenskih tleh, na Poljani pri Prevaljah.

Kako pomemben je bil takratni upor in da je življenje osmišljeno samo v svobodni in prenovljeni domovini, so se zavedali vsi slovenski napredni misleci in kulturniki tistega časa, med njimi tudi Karel Destovnik - Kajuh. Nekaj dni po sestanku v Vidmarjevi vili v Rožni dolini, 28. aprila 1941, so v Šoštanju nemški gestapovci aretirali še ne dvajsetletnega domačina Karla Destovnika in ga odpeljali v zapore v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, od koder so ga po zasliševanjih in mučenjih po nekaj tednih

izpustili. Karel je bil že pred vojno izredno kulturno in politično aktiven. Njegovi literarni začetki segajo v leto 1938, zaradi naprednih političnih idej pa je bil celo za vselej izključen iz celjskih gimnazij in prepoznan kot državni sovražnik. V Ljubljani, kamor je odšel, ker se v Šoštanju ni več počutil varnega, se je priključil ilegalnemu gibanju in postal sodelavec Varnostnoobveščevalne službe Komunistične partije Slovenije, hkrati pa je sodeloval v mestnem kulturnem življenju. Konec leta 1941 je spoznal Silvo Ponikvar, svojo veliko ljubezen, ki ji je posvetil več pesmi. Avgusta 1943 je odšel na Dolenjsko v partizane, kjer je postal vodja kulturniške skupine XIV. udarne divizije NOV in POS. Ta se je pozimi leta 1944 odpravila na Štajersko, kjer jo je pričakala težka nemška ofenziva. Kulturniška skupina se je 22. februarja namestila na Žlebnikovi domačiji v Zavodnju, blizu Kajuhovega

rodne Šoštanja. Po prvih streljih, ko je hišo napadla nemška patrulja, je bil Kajuh mrtev. 21. julija 1953 mu je bil podeljen red narodnega heroja. Za njim so ostale njegove pesmi, izraz hrepenenja po družbeni spremembi in socialni pravičnosti, poziv k uporu, prepleten z ljubeznijo, družino in smrtjo. Mnoge imajo močno sporočilno vrednost še danes in bodo odzvanjale tudi v prihodnje. Vse dokler se bomo ljudje morali upirati, vse dokler nas bo združeval zunanji sovražnik, vse dokler narodna zavest ne bo dosegla višje stopnje zavedanja – da smo resnično svobodni le takrat, ko v človeku prepoznamo samo človeka.

Zakaj ne nosite v dlaneh svojih src, ljudje?
Zakaj vam niso vpisane v oči vaše misli in želje?
Kajti prav v teh dneh,
ko je vsaka slutnja greh,

ko si vsak želi uteh in skriva vsak po svojih se poteh, prav v teh, prav v teh usodnih dneh bi morali nositi vsi srca v dlaneh ... In kadar bi se zavedeli, kaj naš up velja, kaj velja naš težki boj, da ni malo naših, da nas je nebroj!

Ljudje, če v vaših bi oči razbral, po kakšnih hodite poteh, in če vsakdo od vseh src na dlan bi dal, da človek bi človeka prepoznal, takrat bi v hipu stari svet propal ...

(Karel Destovnik - Kajuh: Ko človek bo človeka prepoznal)

Urška Klakočar Zupančič,
predsednica DZ RS

Odzivi na govor predsednice DZ RS

Iz nekaterih Krajevnih organizacij DIS so se predsednici Državnega zbora zahvalili, ker je kot političarka prva javno govorila na državni proslavi o izgnanstvu.

Objavljamo pismo, ki so ji ga poslale KO DIS iz Občine Sevnica.

Predsednici Državnega zbora RS mag. Urški Klakočar Zupančič

Pozorno in prijetno presenečeni smo poslušali Vaš govor v Šoštanju na predvečer državnega praznika posvečenega dnevu boja proti okupatorju.

Vaše jasne in poštene besede so lepo opisale vzroke za upor in boj. Za mnoge je Vaše izvajanje pomenilo velik obliž na rane, ki jih nenehno zadajajo sodobni prikojevalci zgodovine.

Prijetno nas je iznenadil in ganil Vaš citat iz opisa izгона naše predsednice prof. IVICE ŽNIDARŠIČ, znane nepopustljive zagovornice pravic slovenskih izgnancev, ki so bili prva množična žrtev nacifašističnega nasilja 2. svetovne vojne.

To zahvalo Vam pošiljamo v imenu vseh izgnancev s področja sevniške občine, ki delujemo v petih krajevnih organizacijah DIS.

V bodoče Vam še naprej želimo obilo uspehov pri vodenju Državnega zbora RS in vas močno podpiramo pri Vaši pokončni drži.

Lep pozdrav

Preds. KO DIS Boštanj

Lojze RUPAR

[Signature]

Preds. KO DIS Krmelj – Tržišče

Ana HOČEVAR

[Signature]

Preds. Koordin. odbora DIS Sevnica

In KO DIS Sevnica

Vincenc ZALEZINA

[Signature]

Preds. KO DIS Studenec

Peter RUPAR

[Signature]

Preds. KO DIS Šentjanž

Terezija REPOVŽ

[Signature]

Obvestilo za KO DIS in članstvo

Vse Krajevne organizacije DIS so v marcu in aprilu leta 2022 prejeli obvestilo za vse člane DIS, kako lahko vplivajo, da bo sprejet zakon o gmotni škodi, zato glede tega zakona ne kličite DIS, ampak Krajevno organizacijo DIS, kako ste upoštevali napotke DIS in KO DIS.

IO DIS

Zainteresirani za Vestnik DIS

Vse zainteresirane za vestnik DIS obveščamo, da morajo svoje naslove sporočiti v svojo krajevno organizacijo DIS, ker nam krajevne organizacije sporočajo imena dobitnikov Vestnika DIS in sporočajo tudi umrle naslove dobitnikov Vestnika DIS ali pa naslove svojcev, če želijo Vestnik DIS.

Krajevne organizacije naj poskrbijo, da bodo Vestnik DIS dobivali vsi člani DIS.

Uredništvo

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

20. srečanje izgnancev Gorenjske

Srečanje gorenjskih izgnancev na prireditvi 22. julija 2023

Društvo izgnancev Slovenije OO Škofja Loka je 22. julija 2023 organizirala 20. srečanje izgnancev Gorenjske v prijetnem ambientu restavracije Kompliment. Srečanja se je udeležilo 122 izgnancev iz DIS KO Bled, Jesenice, Radovljica, Kranj, Škofja Loka in Tržič. Med gosti so bili tudi mag. **Franci Žnidaršič**, predsednik častnega razsodišča DIS, **Zdenka Kaplan**, predsednica komisije za sodelovanje s kraji izgnanstva in podžupanja občine Škofja Loka **Tina Tržan**.

Osnovni namen in cilji srečanja so ohranjanje zgodovinskih vrednot posvečen prazniku

izgnancev 7. juliju druženje izgnancev in beguncev, ki so težka leta preživeli v taboriščih skupaj ali posamezno. Namenjeno je povezovanju in izvajanju kulturnega programa, da se jim polepša dan v tretjem življenjskem obdobju in da se srečajo izgnanci in begunci, ki so skupaj ali posamezno preživljali strahote 2. svetovne vojne.

KO za Gorenjsko je do sedaj organiziral že 20. srečanj izgnancev Gorenjske.

Srečanja izgnancev Gorenjske so se pričela leta 1994 v Kranju. Do sedaj so srečanja organizirala DIS KO Bled 3x, Bohinj 2x, Jesenice 3x, Kranj 2x in Škofja Loka 2x, Radovljica in Tržič po 1x.

20. srečanje izgnancev se je pričelo s slovensko himno in himno izgnancev. Sledil je pozdrav vseh udeležencev s strani predsednika DIS OO Škofja Loka **Rudija Zadnika**, ki je omenil delovanje KO DIS za Gorenjsko, izgnanstvo, delo DIS 1941-1945 in prebral posebno pismo namenjeno naši predsednici Ivici Žnidaršič, ki se ji vsi zahvaljujemo za dosedanje delo in želimo čim prejšnje okrevanje ter vrnitev med nas izgnance.

Iz slavnostnega govora mag. Franca Žnidaršiča

Sledil je slavnostni govor magistra Francija Žnidaršiča (ob odsotnosti oboje predsednice DIS Ivica Žnidaršič) o dejavnosti in prizadevanju DIS 1941-1945 za izgnance ter pridobivanju pravic izgnancev v samostojni Sloveniji. Poudaril je, da se DIS še vedno bori, da bo dosegli odškodnino za nastalo materialno škodo v 2. svetovni vojni. Spomnil je, da je bilo društvo izgnancev Slovenije ustanovljeno leta

1991, po 32 letih pa ima društvo več kot 80 lokalnih organizacij, ki se zdaj leta združujejo, saj število članov upada. »Šele v novi državi, samostojni Sloveniji, smo bili priznani kot žrtve vojnega nasilja. Prejšnja država ni dala nobenih pravic,« je spomnil Franci Žnidaršič in povedal, da je bil najprej ustanovljen sklad za poplačilo vojne škode, v katerega se je zbralo kar nekaj denarja od prodaje skupnega premoženja. »Potem je oblast sklad ukinila in z odškodnino glede materialnega premoženja ni bilo nič,« je povedal Žnidaršič in pojasnil, da je bilo leta 1995 končno sprejet zakon o žrtvah vojnega nasilja. »Ta nam je dal status in določene pravice. Kasneje smo dosegli še dodatne pravice, in sicer da renta, ki smo jo dobili, ne sodi v osnovo za pridobitev pravice do socialnovarstvenih prejemkov. Dosegli smo tudi, da so nam priznali delovno dobo, in marsikdo je s tistimi nekaj meseci lahko uveljavil vsaj minimalno pokojnino,« in spomnil, da so kasneje status žrtev vojnega nasilja dobili tudi tisti, ki so bili rojeni v tujini. »Tisti, ki so morali zapustiti svoje domove, so večinoma izgubili svoje premoženje ali pa je tisto, kar je ostalo, propadlo. Mnogi si še do danes niso opomogli.

Zato je Društvo izgnancev Slovenije ponosno na to, kar je doseglo, in se danes z zadnjimi močmi bori za edino nerešeno zadevo, to pa je odškodnino za nastalo materialno škodo v drugi svetovni vojni. Težava ni v tem, da bi nam odškodnina ne pripadala, ampak ignoranca vsakršne vlade, leve ali desne, saj nočejo sprejeti posebnega zakona, ki je bil obljubljen že leta 1995,« je še poudaril Žnidaršič.

Vse prisotne je v imenu župana in Občine Škofja Loka pozdravila

podžupanja Tina Tržan, ki je tudi hčerka izgnanca.

Sledilo je podelitev priznanj DIS 1941-1945 prizadevnim članom DIS OO na Gorenjskem.

Priznanja so prejeli:

Zahvalo DIS:

Vida Janc DIS KO Radovljica

Priznanje DIS:

Jožica Kovič DIS OO Škofja Loka

Zaslužni član DIS:

Polona Cerkovnik DIS KO Bled in Rudi Zadnik DIS OO Škofja Loka.

Predsednik OO DIS Škofje Loke Rudi Zadnik

Dobitniki priznanj na prireditvi v Škofji Loki 22. 7. 2023

Slavnostni govornik na srečanju gorenjskih izgnancev v Škofji Loki, 22. julija 2023 je bil mag. Franci Žnidaršič, predsednik častnega razsodišča Društva izgnancev Slovenije

Priznanja KO DIS za Gorenjsko so prejeli: Martina Godnjov DIS KO Tržič, Majda Hlebanja DIS KO Jesenice, Maja Zagoričnik DIS KO Kranj, Janez Vister DIS KO Jesenice in Anton Pintar DIS Območna organizacija Škofja Loka

Zahvalo za pokroviteljstvo sta prejela: župan občine Škofja Loka Tine Radinja in DIS 1941-1945.

V kulturnem programu so sodelovala veteranska tamburaška skupina Bisernica iz Reteč pri Škofji Loki.

Sledila je pogostitev in družabno srečanje ob glasbi tamburašev. Vsi udeleženci pa se veselijo tudi že naslednjega srečanja, ki ga bo pripravila ena od KO DIS Gorenjske v letu 2024.

Rudi Zadnik,
predsednik OO DIS Škofja Loka

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Iz območne organizacije Društva izgnancev Slovenske Konjice, Zreče

Občni zbor OO DIS Slovenske Konjice, Zreče, 26. 4. 2023

Člani OO DIS Slovenske Konjice, Zreče smo se 26. aprila 2023 zbrali na zboru članov društva. Od 28 članov nas je bilo prisotnih 16. Po uvodnem nagovoru in izvolitvi delovnega predsedstva Milice Brumec, Milene Omerzu in Ljudmile Vezenšek je predsednik društva Marjan Košak poročal o delu društva v letu 2022.

Predsednik je poudaril, da je bilo delo OO v zadnjih dveh letih oteženo. Izgubili smo šest članov društva. Zdravstveno stanje naših članov je zaradi starosti in problemov po covidu slabše. Kljub temu smo svoje obveznosti do članov in DIS izpolnili.

Spomnil je, da društvo uspešno deluje že 30 let in ob tem navedel nekatere pomembne mejnike. Društvo smo ustanovili leta 1993 s 103 člani. Pri tem smo se spomnili, da je bilo leta 1941 z območja Slovenskih Konjic, Zreč in Vitanja izgnanih 405 ljudi.

Leta 1996 smo pridobili status žrtve vojnega nasilja. Največ zaslug za to je imela predsednica Ivica Žnidaršič. V letu 2002 je naših 30 članov dobilo odškodnino za prisilno delo v Nemčiji in Avstriji med drugo svetovno vojno. Pravica do klimatskega in zdravniškega zdravljenja žrtev vojnega nasilja je bila ponovno urejena leta 2021. Ob

tem smo se strinjali, da so kriteriji za odobritev zdravljenja subjektivni in neživljenjski. Za odobritev bi moral biti dovolj priznan status žrtve vojnega nasilja.

Z vsemi izgnanci imamo stike, poznamo njihove zdravstvene težave in jim pomagamo, kolikor je mogoče. Najstarejši člani, ki so doma, imajo vso podporo domačih, kar je pomembno za njihovo počutje.

Poročilo o delu in finančno poročilo sta bili sprejeti. V razpravi smo govorili o dodatnem zdravstvenem zavarovanju, o renti in o sprejetju zakona o poplačilu materialne škode za uničeno premoženje v drugi svetovni vojni. Nedopustno bi bilo, da bi prišlo do zmanjšanja dosedanjih pravic.

Sprejet je bil program dela za leto 2023. Letos se tradicionalno udeležujemo dneva odprtih vrat taborišča v Brestanici 3. junija in proslave v Meljski kasarni v Mariboru 7. junija. Septembra organiziramo tradicionalno druženje izgnancev s svojci.

Ob zaključnem druženju smo veliko dobrih misli in želja namenili naši predsednici Ivici Žnidaršič, ki ji želimo čimprejšnje okrevanje.

Marjan Košak

Obvestilo Krajevnim organizacijam DIS

Prosimo KO DIS, ki še niso poravnale prispevkov za Vestnik DIS in članarino za leto 2023, da to uredijo čimprej.

Kljub zmanjšanju števila dobitnikov Vestnika DIS upamo, da bo ostal le simbolični prispevek za Vestnik DIS poleg 10 evrov za članarino in 6 evrov za Vestnik DIS za vsako leto.

Prosimo tudi, da pošljete poročilo, kako ste člane DIS marca in aprila obvestili glede sodelovanja članov DIS pri podpori stranke, ki je pismeno obljubila, da bo vložila zakon o gmotni škodi.

Za vse člane DIS so Krajevne organizacije dobile gradivo o tem.

Kakšen je bil odziv članov DIS na sprejem tega zakona pa iz večine KO DIS še nismo prejeli, kar kaže na majhen interes za ta zakon.

Pismo iz Mute Društvu izgnancev Slovenije

Spoštovani!

Hvala za dostavljeno gradivo in vaš trud. Vsa gradiva smo prebrali in se seznanili z vsebino. Dopis naše predsednice prof. Ivica Žnidaršič »Ob 7. juniju – dnevu slovenskih izgnancev smo fotokopirali in razdelili med naše člane, ki še lahko berejo. Res je, bil je tudi spodbuden govor predsednice DZ, ki je kot prva političarka ob državnem prazniku nagovorila slovenski narod tudi o tragediji slovenskih izgnancev med drugo svetovno vojno. Navedla je konkreten prisilni izgon slovenske družine Žnidaršič, hči katere je naša predsednica DIS, prof. Žnidaršič. S podanim dejanjem je slovenskemu narodu predočila trpljenje slovenskih izgnancev med drugo svetovno vojno pod sovražno pestjo okupatorja daleč stran od svojih domov v tujini, kar je zelo pohvalno.

V nadaljevanju vam želim posredovati razmišljanja naših ostarelih članov, ki so bila podana na našem letošnjem občnem zboru. Z delovanjem našega Društva izgnancev Slovenije smo zadovoljni. S spoštovanjem se zahvaljujemo za vse, kar je naše vodstvo s predsednico DIS, prof. Ivico Žnidaršič, priborilo za nas izgnance, begunce. Navajeni smo skromnosti, vendar je nastopil čas, ko se s težavo prebijamo skozi življenje. Pokojnine so nizke, hrana je draga, bolezen nas zajeda, smo onemogli. Težko dobimo odobritev za klimatsko zdravljenje. Bivanje v domovih za ostarele je drago. Težko je dobiti osebo, ki bi nudila pomoč na domu. Trpljenja je bilo dovolj v času izгона in nato na delovnem mestu. Na jesen življenja bi morala država nuditi več. Da se izboljša to slabo finančno stanje izgnancev, beguncev, bi tudi pripomoglo izplačilo gmotne škode za naše uničeno premoženje med drugo svetovno vojno. Za izboljšanje teh težav predlagamo:

- odločno podpiramo prizadevanja DIS, da preko pristojnih organov RS pride do vložitve in sprejetja posebnega zakona. Dobro bi bilo, da pospešeno pristopimo k obravnavi te problematike v jesenskem času in da se sprejetje tega zakona opravi za čas te vlade, kjer v njej delujejo zagovorniki tega zakona, saj so ga nekateri zagovarjali v volilni kampanji, predsednica DZ pa je na državni proslavi po našem prepričanju odprla ta vrata in dajmo to njeno potezo izkoristiti. Naš čas se izteka, zato vljudno prosimo, da vložimo skupne napore, da pride do poplačila te gmotne škode, saj se za podano rešitev zavzemamo vsi izgnanci, begunci, ki imamo priznan status izgnanca. Bodimo enotni in vztrajni.
- glede na predlagamo spremembo plačevanja prispevka za dodatno zdravstveno zavarovanje zahtevamo od pristojnih organov RS, da plačevanje teh stroškov za izgnance, begunce pokriva država, kot je bilo to doslej urejeno.
- predlagamo, da se mesečna renta redno usklajuje in da se ne čaka nekaj let.

Zaradi velike obolelosti članov se dneva odprtih vrat v Brestanici 3. 6. 2023, nismo mogli udeležiti. Udeležili pa smo se s praporom spominske prireditve ob dnevu slovenskih izgnancev, dne 7. junija 2023 pri spomeniku izgnancev v Mariboru. Izrekam vso pohvalo KO DIS Tabor, Tezno, Pesnica Maribor za lepo izvedbo programa na tej prireditvi.

Priloženo vam tudi pošiljam izpolnjene obrazce naših članov izgnancev in beguncev. Dostavljamo tudi skupni seznam našega članstva, iz katerega je razvidno, da imamo 27 članov, ki imajo status izgnanca, begunca in 19 podpornih družinskih članov. Naj še povemo, da v domovih prebiva 5 izgnancev, nepokretnih oziroma takih, ki se težko gibajo pa je 10 izgnancev, ki prebivajo doma.

Vse lepo pozdravljam, želim vse dobro in vljudno prosim Zdenko Kaplan, da prenesete te naše pozdrave in želje tudi naši predsednici prof. Ivici Žnidaršič.

Predsednik OO DIS
Marijan Špegelj

Zahvala predsednice DIS

Predsednica DIS prof. Ivica Žnidaršič se zahvaljuje krajevnim organizacijam DIS, ki so ji pisali za rojstni dan in zaželeli dobro okrevanje.

Hkrati pa lepo pozdravlja vse izgnance in begunce, ki dobivajo Vestnik in tiste, ki bivajo v domovih za starejše, vsem želi dobro počutje.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor OO DIS 1941–1945 občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica s 30 obletnico delovanja naše OO DIS

V četrtek, dne 18. aprila 2023, je potekal v prostorih restavracije Marenberg – mestna kavarina v Radljah ob Dravi letni občni zbor OO DIS 1941–1945 občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica za leto 2022.

Uvodoma je predsednik OO DIS Marijan Špegelj pozdravil vse prisotne in poudaril, da je z današnjim občnim zborom tudi povezana počastitev tridesete obletnice uspešnega delovanja naše območne organizacije. Dne 27. marca 1993 je bil namreč ustanovljena KO DIS Radlje ob Dravi s prvim predsednikom Marjanom Kostevcem. Zaradi kasneje nastalih novih občin smo se odločili, da povežemo vse naše člane v enovito društvo in smo dne 3. marca 2000 na občnem zboru sprejeli odločitev, da se naš odbor preimenuje v OO DIS 1941–1945 občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica z novo izvoljenim predsednikom Marijanom Špegeljem. Tako se bomo danes pogovarjali o opravljenem delu v letu 2022, sprejeli program dela za leto 2023 in na kratko prehodili pot 30-letnega delovanja.

Na občnem zboru je bilo prisotnih 16 članov. Od vabljenih gostov je bil prisoten župan občine Radlje ob Dravi, mag. Alan Bukovnik, ki je v svojem nagovoru pohvalil delovanje našega društva in obljubil še nadaljnjo finančno in drugo pomoč ter nam čestital za naš jubilej.

V nadaljevanju je predsednik OO DIS v svojem poročilu poročal o opravljenem delu v letu 2022, predstavil program dela za leto 2023 in prehodil pot delovanje naše OO DIS od ustanovitve pa do danes. Poudaril je, da veliko truda namenimo medletnim obiskom bolnih in ostarelih članov in jubilarov na domovih, se z njimi pogovorimo in skromno obdarimo. Ugotavljamo, da se članstvo močno krči glede na bolezen in starost, saj imamo sedaj samo 27 članov, ki imajo priznan status izgnanca. S pridruženimi člani pa nas je 48. V poročilu je bilo tudi poudarjeno dobro delo, ki ga je opravilo DIS za nas izgnance... od sprejetja ZŽVN, s katerim so se leta 1996 pričele za nas izgnance... reševati naše zamolčane pravice. Za dosego teh naših zahtev izgnancev gre največja zasluga predsednici DIS, prof. Ivici Žnidaršič, za kar se zahvaljujemo.

Kronološko je bilo podano tudi delo naše OO DIS v 30 letih delovanja z namenom, da se ga ne pozabi, saj smo ga s skupnimi močmi ustvarili. Te zgodovinske vrednote, ki so pričevanja naših trpljenj v izgnanstvu zapuščamo našim mlajšim rodovom v spomin in opomin, da nikoli ne dovolijo, da se ta kruta dejanja, ki so zapisana v naših spominih ponovijo. Nekaj poudarkov našega opravljenega dela:

- dne 31. marca 2001 smo v občini Muta razvili naš društveni prapor, ki simbolizira naše trpljenje, našo vrnitev in naš

obstoj. Na drogu tega prapora je pribitih 63 lipic z začetnico

- imena in priimka izgnanca iz naših krajev in 5 spominskih zastavic naših občin.
- 7. junija 2002 smo v prostorih Muzeja na Muti postavili Spominsko vitrino izgnancev. V tej vitrini visi naš prapor. Tam je v slikovnem in besednem zapisu prikazan tudi del našega trpljenja v času izгона v drugi svetovni vojni iz tega področja.
- 7. junija 2005 je bila izdana knjiga Reka Drava joče »Oh, kako je dolga dolga pot...«.
- V tej knjigi so zajeti statistični podatki; imena in priimki oseb izgnanih s tega področja in to po občinah, rojenih v izgnanstvu in umrlih v izgnanstvu.

Prisotnim članom je še bilo posredovano blagajniško poročilo in poročilo NO za leto 2022.

Po predstavitvi poročil so člani pozitivno ocenili delo OO DIS. Zahtevali so, da se obstoječe pravice ohranijo, da ne bo prišlo do plačevanja prispevka za dodatno zdravstveno zavarovanje, da se mesečna renta valorizira glede na inflacijo in, da pride do sprejetja posebnega zakona o poplačilu gmotne škode za naše uničeno premoženje med drugo svetovno vojno.

Po zaključeni obravnavi so bili sprejeti naslednji sklepi:

- Sprejmejo se poročila za leto 2022
- Sprejme se program dela OO DIS za leto 2023
- Iz občnega zbora poslati predsednici države, vlade, DZ in DS dopis, da pride pod to vlado do sprejetja posebnega zakona o poplačilu vojne škode iz druge svetovne vojne.
- Predsednici DIS, prof. Ivici Žnidaršič, poslati iz našega občnega zbora pozdravno kartic z iskreno željo za čimprejšnje zdravstveno okrevanje in vse dobro.
- Pristopiti k ureditvi Spominske vitrine v muzeju na Muta. Dati pobudo županju občine Muta, Angelci Mrak, da nam pomaga rešiti ta problem, da se naša Spominska vitrina izgnance popravi in postavi nazaj na primerno mesto v muzeju, da lahko vanj ponovno izobesimo naš prapor z urejenimi slikami in besedilom, kot je bilo doslej pred poškodbo vitrine.

Na zaključku občnega zbora je bila podana zahvala vsem prisotnim članom za njihovo udeležbo, vsem petim občinam Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica za njih pomoč in OŠ Muta, Brezno-Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica in Srednji šoli Muta-Slovenj Gradec za sodelovanje in pri pripravi kulturnega programa na naših občnih zbora.

Marijan Špegelj

Občni zbor KO DIS Ptuj

Udeleženci občnega zbora KO DIS Ptuj

V ponedeljek, 15. maja 2023 smo v gostišču *Pri Roziki* izvedli letni občni zbor. Udeležilo se ga je 30 članov, od tega na novo šest svojcev naših članov.

V uvodnem delu nam je zaigral glasbeni trio *Halonga* iz Cirkulan. Nasmejali smo se tudi skeču Regrat. Zbora se je udeležila tudi naša najstarejša članica Ela Divjak in naše srečanje obogatila z zanimivo zgodbo iz časa izgnanstva in se zahvalila za priložnost, da je lahko svoje spomine lahko delila z bralci Vestnika in Štajerskega tednika.

Predsednica je zbranim poročala o aktivnostih društva v preteklem letu. Izpostavila je aktivnosti, ki smo jih izvedli v sodelovanju z društvom ZB za vrednote NOB Ptuj. Zelo odmevno je bilo srečanje obeh društev in sodelovanje z občino Cirkulane na Borlu na kraju, kjer je bil med vojno zbirni center za nekaj tisoč zavednih Slovencev. Od tod so po krutih zaslišanjih mnoge poslali v izgnanstvo, v koncentracijska taborišča ali pa so jih celo ustrelili kot talce. Po podanih zgodovinskih dejstvih in spominih govorcev smo se prisotni ob spominski plošči na Borlu s cvetjem poklonili vsem, ki so na tem mestu utrpeli grozote vojne le zato, ker so bili zavedni Slovenci.

Nadaljevanje občnega zbora je potekalo v prijetnem vzdušju in pogovoru o naših članih, ki so v varstvenih domovih ali šibkega zdravja in se nam niso mogli pridružiti. Spomnili smo se tudi vseh, ki so se žal za vedno poslovili. Obljubili smo si, da si medsebojno pomagamo in se čim več družimo. Posebej v domovih za ostarele so veseli vsakega našega obiska.

Ob zaključku našega srečanja smo sklenili, da zaradi visoke starosti naših članov v bodoče funkcijo predsednika KO DIS Ptuj nadomestimo s kolektivnim vodstvom našega društva. Dosedanji odbor naše KO smo povečali za dva člana in ga sestavljajo: Simonič Franc in Foltin Jože – podpredsednika, Marija Tomanič Jevremov – tajnica, Fostnarič Milan – blagajniški posli, Doplihar Cveto in Belšak Slavko – nadzorni odbor, ter do izteka mandata dosedanja predsednica Marjeta Vaupotič – koordinatorica.

Srečanje je zaključila predsednica s spodbudnimi besedami o skrbi za lastno zdravje in z željo po ponovnem snidenju ob zanimivih zgodbah članov KO DIS Ptuj.

Zapisal: Milen Papdi in
Marjeta Vaupotič,
predsednica KO DIS Ptuj

Občni zbor KO DIS Bistrica ob Sotli

V soboto 19. avgusta se po petih letih je ponovno v nekoliko večji meri zaživelo Društvo izgnancev Slovenije - krajevni odbor Bistrica ob Sotli.

Zbranim članom in članicam je delo društva predstavila Neža Rihter, ki v odsotnosti predsednice Erike Marije Lipej vodi društvo, finančno poslovanje pa je zbranim predstavila Mirela Kunst.

Tople besede in dobre želje pa sta članom namenila župan Občina

Bistrica ob Sotli Franjo Debelak in predstavnica bistriških upokojencev Marija Bavdek.

Občnega zbora se udeležilo 23 članov in 3 podpornih članov. Spomnili so se članov, ki več niso med nami. Prijetno druženje je popestrila vnukinja naše članice Slave Kunej, Martina Kunej z harmoniko in veselim pesmimi.

Mirela Kunst

Del udeležencev na občnem zboru KO DIS Bistrica ob Sotli, 19. 8. 2023

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Iz KO DIS Globoko-Pišece

Spoštovano vodstvo Društva izgnancev Slovenije!

Sporočamo Vam, da smo sprejeli vašo pošto, zato smo se pravočasno začeli pripravljati na praznovanje dneva izgnancev, 7. junija. Doslej smo se udeležili vseh srečanj in proslav v prestolnici, letos smo prvič ostali doma. Zakaj? Naše društvo šteje le 46 članov v visoki starosti ter 12 pridruženih mlajših članov. 11 članov je starih nad 90 let, 34 jih ima preko 80 let, samo 1 član pa je mlajši od 80 let.

Člane pestijo bolezni in starostne težave, zato mnogi ne zmorejo varne hoje, vstopanja na avtobus in hoje po stopnicah. Iz tega razloga smo naš praznik letos praznovali kar doma. V soboto, 3. junija 2023, smo se zbrali v Lovskem domu v Globokem, ki so nam ga za srečanje odstopili brezplačno. Srečanja se je udeležilo le 25 članov. Po uvodnem pozdravu sem navzočim opisala svoje spomine na leto 1941, življenje v taboriščih z vsemi težavami, vračanje v domovino – v izropane domove. Sledilo je težko življenje in boj za preživetje brez hrane. Volja do preživetja nas je rešila. Razdelila sem vprašalnike ter sezname 244 taborišč za lažje izpolnjevanje. Sledila je pogostitev (bograč, domače pecivo in pijače – 10 €), ki smo jo nabavili in pripravili sami. Sledilo je prijetno druženje in petje ob harmoniki do večernih ur.

Ob odhodu smo si obljubili, da se bomo še srečevali.

Pošiljam Vam tudi seznam naročnikov našega Vestnika. Pri nas so le redki brez njega.

Govor gospe Urške Klakočar Zupančič na proslavi ob dnevu upora proti okupatorju bomo predstavili našim članom na naslednjem druženju ter se jasno zahvalili za oživiljanje spomina na genocid, ki je bil izvajen nad slovenskim narodom v vojni med letoma 1941 in 1945.

Kaj vse je bilo treba prestati in premagati po končani vojni, po letu 1945, da smo otroci osvojili materni jezik in nadaljevali šolanje. Žal izgubljenih štirih let na področju izobraževanja preprosto v celoti ni bilo mogoče nadoknaditi. Zaradi mnogih vzrokov vse naše članice in članice in člani nimajo pokojnine ali pa je kljub garanciji pokojnina tako nizka, da težko živijo v jeseni življenja. Še kako prav bi mnogim prišel preostanek vojne odškodnine, da bi si utrli pot v varno oskrbo domov starejših občanov. V imenu vseh teh Vas, prosim, storite, kar je v Vaši moči, da bi prejeli še ta del odškodnine.

Lepo Vas pozdravljam,

Miroslava Podgoršek,
namestnica predsednice Društva
izgnancev Globoko-Pišece

Zagorski izgnanci na gradu Rajhenburg

Zagorski izgnanci na gradu Rajhenburg, 20. 06. 2023

Delovanje naše KO DIS je usmerjeno tudi v ohranjanje zgodovinskega izročila in s tem ohranjanje spomina na tisoče Slovencev, ki so bili med okupacijo pregnani s svojih domov v izgnanska taborišča širou tretjega rajha.

Tako smo 20. junija obiskali prizorišče zbirnega taborišča za izgon na gradu Rajhenburg, ki je tudi z delovanjem DIS dobilo in še dobiva podobno pomnika težke preteklosti. To ni pomembno le za izgnance, še večjo vrednost bo imelo za prihajajoče generacije.

Obujanje spominov je uvedel ogled dokumentarnega filma, ki je z igranimi inserti prikazal tudi pot izgnane družine, od žalostnega odhoda zdoma, življenja v izgnanstvu, do vrnitve v domači kraj. V spremstvu vodnice smo si nato ogledali razstavljeno gradivo: dokumente, fotografije in predmete, vodnica pa nas je tudi spodbudila k pripovedovanju o svojih izkušnjah, nizale

pa so se tudi pripovedi o tem, kar smo izvedeli od že pokojnih pričevalcev.

Zgodovina mogočnega gradu je bogata, saj grad sodi med najpomembnejše spomenike grajske arhitekture pri nas. S sprehodom skozi prostore smo si lahko ogledali razvoj arhitekture od romantike, gotike in renesanse do sodobnosti. Velik vtis sta na nas napravili obe kapeli kot tudi razkošna dvorana s stenskim poslikavami. V številnih prostorih pa so oživljene vsebine, povezane z dejavnostmi trapistov, a tudi tiste, ki predstavljajo zgodovino in življenje lokalnega okolja.

V premišljevanju o tem, kar smo v težkih časih doživeli, smo zapuščali grajsko stavbo in se napotili čez grajsko dvorišče do sosednjega objekta, ki je del grajskega kompleksa. Tako je bilo v času, ko je služil kot taborišče za izgon Slovencev.

Marjeta Pešec
predsednica KO DIS Zagorje

Območni odbor DIS Ruše

Iz občnega zbora Ruše, 15. marec 2023

V soboto, 15. marca, smo imeli letno skupščino našega odbora. Naš območni odbor sestavljajo člani DIS Ruše, Lovrenc na Pohorju in Selnica ob Dravi. Udeležila se ga je večina članic in članov našega odbora. Podano je bilo poročilo predsednika in poročilo blagajničarke.

Zahvaljujemo se vsem trem občanom, ki nam finančno pomagajo in s tem omogočijo nemoteno delovanje.

Sprejeli smo tudi naslednji sklep: zahtevamo, da se nam po vseh teh

letih prizna in povrne vojna škoda, ki je nastala med drugo svetovno vojno.

Ob koncu smo zaželeli predsednici DIS prof. Žnidaršič hitro okrevanje in še naprej uspešno vodenje.

Po končanem uradnem delu smo se zadržali na malici in prijetnem pogovoru ter druženju veseli zapustili gostišče Ribič.

Predsednik OO DIS Ruše
Pavel Fabrici dr. vet. med.

Iz KO DIS Murska Sobota

Redni občni zbor KO DIS Murska Sobota je bil 13. aprila 2023 ob 10. uri v restavraciji hotela Zvezda v Murski Soboti.

Za predsednika zbora je bil imenovan Nikolaj Koršič, za člana Zdenka Ficko in Jožica Maršik, za overovatelja Števanec Gordana in Koushler Cvetana ter zapisnikarja Maja Flegar.

Najprej smo se z enominutnim molkom poklonili naši dolgoletni članici Silvi Perš, ki nas je pred kratkim zapustila.

V nadaljevanju je bil predlog dnevnega reda soglasno potrjen. Ugotovljeno je bilo, da je prisotnih 15 članov od 22.

Jožica Maršik je povedala, da zaradi korona virusa nismo imeli letnega občnega zbora kar dvakrat zaporedoma. Kljub temu smo članarino pobrali in tudi poravnali obveznosti do DIS Ljubljana. V tem času nismo imeli nobenih aktivnosti.

Rednih članov društva je 11. Podpornih članov je prav tako 11.

Kot predsednica društva si zaradi zdravstvenih težav ne želi več biti predsednica društva in zato predlaga, da izvolimo drugega. Če nam to ne uspe, društvo tudi zaradi žal majhnega števila članov ne bi več obstajalo.

Jožica Maršik je prisotne tudi seznanila, da vsi, ki imajo status izgnanca, imajo tudi pravico do klimatskega zdravljenja. V časopisu Vestnik je bilo napisano, kako to uveljaviti: na predlog svojega zdravnika in odobritvi na upravni enoti za izgnance.

Nato je blagajniško poročilo podala še Pavla Brunec. Iz poročila je razvidno, da imamo na bančnem računu z dne 31. 12. 2022 stanje 549 evrov. Poročilo je bilo soglasno potrjeno.

Po krajši razpravi, ki je sledila, smo se dogovorili, da za novega predsednika našega društva imenujemo Nikolaja Koršiča, za namestnico pa Jožico Maršik.

Sprejeti so bili naslednji sklepi:

Za predsednika društva KO DIS Murska Sobota je imenovan Nikolaj Koršič, za namestnika pa Jožica Maršik. V UO smo imenovali Olgo Vučak.

Soglasno je potrjeno blagajniško poročilo z dne 31. 12. 2022 s stanjem 549 evrov in finančni načrt za leto 2023.

Namesto izleta bomo organizirali srečanje članov v mesecu juniju.

Občni zbor smo končali ob malici in prijetnem druženju.

Predsednica:
Jožica Maršik

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Sestanek izgnancev Gorenjske – Bled, Jesenice, Radovljica, Kranj Škofja Loka in Trzin

Sestanek predsednikov Gorenjskih KO je bil v četrtek, 4. 5. 2023, ob 11. uri v restavraciji Center v Lescah.

Prisotni: predsedniki DIS OO Škofja Loka Rudi Zadnik, DIS KO Bled Polona Cerkovnik, DIS KO Tržič Alojz Žabkar, DIS KO Radovljica Tone Pristov, DIS KO Jesenice Olga Krapež, DIS KO Kranj Iztok Škofic, tajnica DIS OO Škofja Loka Joži Kovič in tajnica DIS KO Tržič.

Predsedujoči Rudi Zadnik je pozdravil vse navzoče in predstavil zapisnik seje predsednikov z dne 7. 7. 2022 in nanj ni bilo pripomb.

DIS je imel do sedaj dve skupščini. Ena je bila dopisna, druga pa fizična. Na dopisni seji 22. 3. 2023 je bil sprejet zaključni račun, bilanca krajevnih in območnih organizacij, poročilo nadzornega, program dela in potrditev članov organov DIS. V izvršni odbor DIS je izvoljen predsednik OO DIS Škofja Loka Rudi Zadnik.

Na fizični skupščini 11. 2. 2023 pa je bil obravnavan in sprejet statut DIS. Na skupščini sta bila predsednica KO DIS Bled Polona Cerkovnik in predsednik KO DIS Radovljica Tone Pristov.

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič je dobila državno odlikovanje, ki ga je prevzel brat Franc Žnidaršič.

Izvršni odbor DIS je do sedaj imel dve seji. Na prvi seji 22. 9. 2022 je bilo podano poročilo o izvoljenih članih v izvršni odbor in druge organe DIS, promocija knjige: O umrlih izgnancih v tujini, ki jo je napisala Zdenka Kaplan, predsednica komisije za stike s tujino.

Na drugi seji 18. 4. 2023 je bil podano obvestilo o dnevu izgnancev, dnevu odprtih vrat v zbirnem taborišču v Brestanici.

Krajevnim organizacijam je poslana brošura Prve strani knjig in brošur pomembnih za slovenske izgnance, begunce in njihove svojce. KO DIS morajo narediti popis članstva izgnancev in beguncev. V soboto, 3. junija 2023, bo v počastitev dneva izgnancev dan odprtih vrat v taborišču v Brestanici.

Predsednik Rudi Zadnik OO DIS Škofja Loka je podal poročilo o delu in programu OO. Povedal je, da članarino poberemo osebno skupaj s

koledarčkom in čestitkami za novo leto. Ob smrti naših članov prinesemo sveče in pošljemo sožalje družini. Obiskujemo jih tudi v domu starejših. Zbor članov smo izvedli. Prijavili smo se na razpise 4 občin in oddali vsem tudi poročila za preteklo leto. V OO DIS Škofja Lokaje sedaj vključenih 113 članov, od tega jih je 10 v domovih za starejše. Počastili so tudi 30 let delovanja društva.

Predsednik KO DIS Radovljica Tone Pristov je poročilo o dejavnosti društva poslal v Ljubljano že marca. Finančno poročilo in program dela odbora pa je poslal tudi na občino. Na občnem zboru je bil prisoten tudi župan. V društvu imajo člani tudi 90, 100 in 102 letI, ena članica, stara 100 let, pa je umrla. Imajo 47 članov.

Predsednica KO DIS Jesenice Olga Krapež je povedala, da članarino poberejo s položnicami. Imajo še 78 članov. Sredstva za delovanje društva so dobili od občine Kranjska Gora.

Predsednica KO DIS Bled Polona Cerkovnik je povedala, da ima društvo še 44 članov, 7 članov pa imajo v Bohinju. Članarino poberejo osebno. Ob novem letu dobijo člani darila.

Predsednik KO DIS Tržič Alojz Žabkar je povedal, da se odbor sestane trikrat na leto. Srečanje članov so imeli 25. novembra, ki se ga je udeležilo samo 7 od 33 članov. Ukinili so račun pri banki. Ne dobijo nič dotacij. Članarino so pobrali.

Predsednik KO DIS Kranj Iztok Škofic je povedal, da imajo 78 članov. Članarine so večinoma že pobrali preko položnic. Lansko leto so dobili denar od občine. Tudi občni zbor so že imeli. Pripravljeni so tudi pomagati članom društva ob finančni stiski.

Letošnje 20. srečanje gorenjskih izgnancev bo v Škofji Loki v mesecu juniju. Prostor, za katerega smo se menili, še ni potrjen. Odločili se bomo za takega, da bo primeren za starejše ljudi.

Srečanja naj bi se udeležilo od 90 do 100 članov.

Ne smemo prenehati z delovanjem. Važno je tudi osebno druženje s člani.

*Predsedujoči
Rudi Zadnik*

Obvestilo

Pripravljamo ponatis brošure z naslovom »Pomniki našega trpljenja v letih 1941–1945«, ki je izšla prvič leta 2005. Podatke in slike vseh spomenikov, spominskih plošč in obeležij o izgonu Slovencev je na podlagi podatkov iz KO DIS zbrala in uredila **Zdenka Kaplan**, predsednica komisije za stike s kraji izgnanstva.

Poglejte, če so objavljeni vsi vaši spomeniki in plošče o izgnancih, če niso pa pošljite sliko in kraje ter datum odkritja do konca septembra 2023.

Držite se roka!

IO DIS

KO DIS Domžale

Od Krke, muzeja do Gorjancev in naprej

KO DIS Domžale na izletu na Dolenjskem

Ena od aktivnosti iz občine posredovanega programa za leto 2023 je bil tudi obisk Dolenjske v začetku julija, ki se ga je udeležilo skoraj 50 članov in članic. Prvi postanek je bil namenjen našemu velikanu družbi Krka, tovarni zdravil v Novem mestu, eni od vodilnih generičnih farmacevtskih podjetij v svetu. Prijazen sprejem, seznanitev z zgodovino Krke, ogled dveh krajših filmov in nenavaden, a zelo zanimiv ogled njihove najmodernejše proizvodnje Notol 2 – obrata za proizvodnjo tridih oblik zdravil, pa tudi pogostitev in fotografiranje, vse to je bil prijeten del obiska in nas bo spominjalo na obisk Krke. Obisk je resnično navdušil hvalne obiskovalce, ki pravzaprav danes nimajo prevelikih možnosti za ogled podobnih podjetij. Sledil je obisk Dolenjskega muzeja, kjer smo se odločili za ogled arheoloških zbirk in s prijetno vodnico potovali od začetka tega območja do današnjih dni ter bili prijetno presenečeni nad bogatimi izkopaninami in skrbjo za njihovo ohranitev. Večina se je ustavila še pri razstavi o drugi svetovni vojni na tem območju, obiskali pa smo tudi razstavo o glasbeniku Andreju Šiferju. Po prijetnem

kosilu nas je pot ob branju Gospodične iz Bajk in povesti o Gorjancih Janeza Trdine zapeljala čez Gorjance v Belo krajino v Metliko, Črnomelj tudi Semič in nas ustavila ob enem od letališč iz druge svetovne vojne, iz katerih je preko 800 zavezniških pilotov prepeljalo več kot 2000 žensk, otrok in starejših, posebej pa je bilo na varno prepeljano 1473 ranjenih drugimi gradil, je hitro minila, kot je hitro minil zadnji postanek prijetnega izleta partizanskih vojakov v zavezniške bolnišnice. Hkrati pa je bilo na obe letališči dostavljeno tudi tisoče ton hrane, oblačil, zdravil, opreme, orožja in streliva – vse ob sodelovanju slovenskih partizanov.

Vožnja po partizanski magistrali, med nami je bil tudi brigadir, ki jo je skupaj z – pri gradu Žužemberk, kjer smo dobili nekaj osnovnih informacij o zgodovini gradu in njegove okolice. Prijeten izlet, ki nas je sicer malo utrudil, a prinesel vrsto novih informacij, prijetnih trenutkov in spominov – zanesljivo ne bo zadnji v programu KO DIS Domžale v letu 2023, zato dobrodošli.

Vera Vojska

Iz spominov Marije Zeilhofer

Marija Zeilhofer je 10. 8. 2023 praznovala svoj 90. rojstni dan.

Ob obujanju spominov pove svojo zgodbo izgnanstva, ki je trajalo od 2. 6. 1941 - 20. 7. 1945.

Ponoči so nemški vojaki potrkali na vrata in z naperjenimi bajoneti zahtevali, da se oblečejo in vzamejo nekaj nujnega s seboj ter takoj z njimi odidejo v meljsko kasarno v Mariboru. Tako se je začelo težko mukotrpno življenje za njih in vse, ki so se tam znašli.

S prvim transportom so jih odpeljali v neznano. Na prvem postanku v Zagrebu jim je Rdeči križ delil topel čaj in malice. Dalje so jih peljali v Slavonski brod, od tam pa po ozkotirni železnici v Sarajevo.

Od tam so jih premestili v Čačak, kjer jih je čez nekaj časa kmet Jardina

povabil na svojo kmetijo. Bili so dobri ljudje, ki so razumeli njihovo stisko, kajti tudi njim je vojska pobirala živež. Med seboj so si pomagali kolikor so lahko.

Oče je začel poučevati v šoli – jezike – nemški in italijanski. Nekaj je zaslužil in tako ublažil težke razmere.

V Čačku je Marija obiskovala pravoslavno šolo, ki je bila po vsebini enaka kot katoliška. Oče je bil predsednik zveze slovenske organizacije. Domov v Maribor so se vrnili 20. 7. 1945.

Vse do tega dne je bilo njihovo življenje povezano z vojno, borbami, lakoto strahom kaj jih čaka jutri, bodo preživeli, kjerkoli so se znašli in živeli?

Živelimo v upanju na boljši jutri.

*Po pripovedovanju napisala
Jolanda Želj Erhard*

. Jubilanti . Jubilanti . Jubilanti . Jubilanti .

Marija Zeilhofer je praznovala 90. rojstni dan

Po vrnitvi iz izgnanstva je Marija Zeilhofer v Mariboru obiskovala klasično gimnazijo. Študirala je francoski in angleški jezik. Leta 1956 – 1957 se je izpolnjevala v Franciji. Leta 1958 je začela poučevati v šoli tuje jezike. Leta 1991 je odšla v penzijo. Z 93. letnim možem Jožetom živita

v Mariboru. Njihov vsakdanjik je več ali manj podoben vsakdanjiku vseh starejših upokojencev, ki jih pestijo različne starostne tegobe.

Po pripovedovanju napisala
Jolanda Želj Erhard

Marija Kržnik 90 let

Marija Kržnik je 25. novembra 2022 praznovala svoj 90. rojstni dan.

Rodila se je v majhni vasici Buče v družini s 4 otroki. Bila je najstarejša od otrok.

Ko je bila stara 7 let, se je oče smrtno ponesrečil. Tako je bila mama s štirimi hčerkami izgnana v Nemčijo. Najprej so bili v zbirnem centru Rajhenburg. Nato so prišli v taborišče Dresden in tam ostali od leta 1941 do leta 1945. Vrnile so se na prazen dom. Ostala je na kmetiji, pomagala mami in se leta 1964 poročila. V zakonu sta se ji rodili dve hčerki.

Pri svojih 90 letih je še zelo čila, bere poslušala radio in gleda televizijo. Najbolj pa se razveseli svojih pravnukinj in z njimi igra človek ne jezi se.

Marija Kržnik 90 let

Rada se sprehaja okoli doma in uživa v lepoti narave.

90 let Cvetane Keuschler

V krogu članov KO DIS Murska Sobota je obeležila svoj visoki jubilej »90 let« naša članica Cvetana Keuschler.

Rodila se je 17. 6. 1933 v Stanjevcih, kjer sta bila starša učitelja. Dobila je še mlajšega brata Boruta.

Osnovno šolo je obiskovala v Stanjevcih do dneva izgnanstva v Gumašaš (Vojvodina). Šolanje je nadaljevala v Bački Topoli in po osvoboditvi v Murski Soboti, kjer je končala Ekonomsko srednjo šolo.

Leta 1957 se je poročila in si ustvarila družino. Sin Izток jo sedaj razveseljuje z dvema vnukoma.

Po moževi smrti je ostala v hiši sama, sinova družina pa jo pogosto z ljubeznijo obiskuje.

Člani društva so ji zaželeli še dosti zdravih let.

Cvetana Keuschler – 90 let

Pavlina Brunec

JUBILANTI V LETU 2023 – KO DIS ZAGORJE

Tudi v letošnjem letu imamo v zagorski KO DIS kar nekaj jubilarov. Zavidljivo starost so kljub težkemu življenju dočakali:

98 let – ALOJZIJ MEDVEŠEK, rojen 01. 06. 1925

95 let – ANA DOLINŠEK, rojena 03. 01. 1928

94 let – LJUDMILA ZAVRAŠEK, rojena 10. 02. 1929 in

IVANA BUKOVŠEK, rojena 27. 07. 1929

93 let – FRANC PIPAN, rojen 25. 12. 1930

92 let – LJUDMILA ŠINK, rojena 24. 09. 1931

91 let – VIDA ZUPANČIČ, rojena 02. 02. 1932 in

ALBINA ZUPAN, rojena 19. 12. 1932

90 let – VERONIKA MIKLAVČIČ, rojena 10. 01. 1933 in

VERA PIRC, rojena 16. 08. 1933

Vsem želimo še naprej trdnega zdravja in dobrega počutja.

Marjeta Pešec,
predsednica KO DIS Zagorje

Vida Vecej je praznovala 97 let

Obiskali smo našo najstarejšo članico OO DIS občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica, Vido VECELJ, roj. Hartl, ki je 18. aprila 2023 praznovala 97 let. Skupaj s starši je bila 11-članska družina HARTL iz Lehna na Pohorju izgnana 27. aprila 1941 v Drežnik Grad na Hrvaško. Zaradi pomanjkanja hrane in slabih življenjskih razmer, bolezni, pomanjkanje zdravil so tam umrli štirje člani družine. Kljub hudim razmeram v izgnanstvu in težavah povojnega življenja, sedaj jubilarica živi lepo življenje z družino svoje hčerke Valerije Rižnik na Ravnah na Koroškem.

Ob obisku sta bila prisotna sestra Marija, ki je tudi izgnanka v starosti 89 let, in brat Rudi, ki je tudi izgnanec v starosti 88 let.

Naj dodamo, da imamo v naši območni organizaciji še štiri člane, ki presegajo 90 let življenja:

- Zlata Kern, Muta – 91 let,
- Valburga Sveček, Zg. Vižinga – 90 let,
- Jože Hroval, Ožbalt – 90 let.

Slavljenka Vida s sestro Marijo in bratom Rudijem

- Marija Močnik, Remšnik – 90 let.

Vse slavljenke smo obdarili s skromnimi darili, jim zaželeli zdravje in vse dobro na jesen življenja.

Marijan Špegelj,
preds. OO DIS

Jubilanti KO DIS Boštanj

HILDA NOVŠAK, 90 letnica častna članica in večletna uspešna tajnica ter blagajničarka DIS KO Boštanj

VERONIKA ŠTEBLAJ je praznovala 90 let

IVANA REDENŠEK 90 letnica, v družbi hčerke in sina, župana Občine Sevnica, predsednika KS Boštanj, predsednice RK Boštanj, in predsednika DIS KO Boštanj

90 letnico je praznovala tudi JOŽEFA ANDROJNA

Fotografiral in zapisal
predsednik KO DIS Boštanj
Alojz Rupar

IZVRŠNI ODBOR DIS

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:
Albin Pražnikar, Zagorje
Anka Tominšek, Ljubljana

Člani:
Karmen Bailat, Celje
Teodor Colnar, Ankaran
Majda Cvetanovska, Maribor
Sabina Godnič, Komen
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Marjan Košak, Slov. Konjice
Hilda Marč, Ljubljana
Marijan Špegelj, Muta
Ivan Veble, Škofja Loka
Rudi Zadnik, Škofja Loka

NADZORNI ODBOR

Veronika Kljun, Kočevje, predsednica
Karl Levak, Artiče
Jolanda Želj Erhard, Maribor

ČASTNO RAZSODIŠČE

mag. Franc Žnidaršič predsednik, Trebnje
Majda Cvetanovska, Maribor
Ivan Kunej, Kozje
Terezija Repovž, Šentjanž
Milan Skledar, Ljubljana

SVET DIS

dr. Janko Prunk, predsednik, Ljubljana
Žiga Mikolič, Raka
Ana Pirc, Leskovec
ing. Vladimir Rostohar, Krško
Jožica Stezinar, Čatež ob Savi

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:
Ivica Žnidaršič

Lektorica:
Brina Devetak

Tisk:
Tiskarna Skušek

Naslov:
Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Einspielerjeva 6
telefon: 01 434 48 80
051 383 232
telefaks: 01 434 48 80

email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:
SI56 0222 2001 0570 920
Nova Ljubljanska banka

Umrlí člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Bistra ob Sotli	Jože ČERNELČ		01.11.2023
	Ana DOMITROVIČ		09.05.2022
	Marija DRAGOVAN	18.09.1937	12.05.2023
	Fanika KUNST		26.09.2022
	Antonija OMERZU	01.11.1935	03.02.2023
	Jože PRATENGRAZER		02.08.2023
	Jožefa VALENČAK		23.01.2022
	Elizabeta ZORENČ		12.12.2022
KO DIS Boštanj	Mario GULIČ	10.07.1933	12.06.2023
	Ljudmila MERVIČ	01.09.1924	04.05.2023
	Pavla OBLAK	26.01.1928	29.05.2023
	Ivan PEČNIK	07.10.1933	03.05.2023
	Ivana POŽUN	11.07.1930	24.06.2023
	Slavko ŠALAMON	23.10.1929	29.06.2023
	Marija ŠKERBEC	20.09.1936	22.05.2023
	Ana ŽVEGLIČ	05.04.1949	18.12.2022
KO DIS Celje	Marija POHARC	20.06.1933	11.04.2023
KO DIS Cerklje ob Krki	Vera ANDREJAŠ	01.01.1931	02.2023
	Albina HUSNJAK	10.07.1939	21.03.2023
	Albert LORBER	22.05.1942	03.04.2023
KO DIS Čatež ob Savi	Jože KOLAR	1940	2023
	Franc KOS	1945	07.2023
	Martin PRESKAR	1947	26.06.2023
KO DIS Dole pri Litiji	Ema POGRAJEC	16.11.1939	10.01.2023
	Frančiška PRNAVER	01.12.1939	13.05.2023
	Ivan SOTLAR	26.09.1937	13.02.2023
KO DIS Domžale	Marija VAVPOTIČ	23.04.1930	23.04.2023
	Franc BAJC	02.12.1933	25.04.2023
KO DIS Hrastnik	Ivan KAJIČ	18.11.1945	23.06.2023
	Irena ŠRENK	26.09.1943	02.2023
KO DIS Komen	Irena BAN	28.06.1948	14.07.2023
	Anna BANDELJ CIANI	12.03.1925	23.03.2023
	Dušan JAZBEC	25.11.1947	08.04.2023
	Marija KOVAČIČ	09.05.1933	13.06.2023
	Marjana LENASSI	15.08.1933	08.01.2023
	Just MAKOVEC	04.10.1931	29.04.2023
	Sonja PIPAN	15.03.1937	22.05.2023
KO DIS Kranj	Kristina LIPAR	01.05.1934	21.02.2022
KO DIS Krško	Ljudmila ARH	07.10.1940	16.07.2023
	Franc KOS	05.05.1939	15.07.2023
KO DIS Ljubljana Bežigrad	Antonija FURLAN	06.06.1930	22.04.2023
	Rina Marina OBLAK	27.07.1926	18.07.2023
	Štefanija ZAGMAJSTER	26.11.1943	18.06.2023
KO DIS Ljubljana Center	Marija PENGOV	28.10.1929	13.01.2023
KO DIS Ljubljana Moste Polje	Marjan BAJŠ	01.07.1940	23.06.2023
	Blanka HUSU	25.05.1929	26.02.2021
	Vida PUSTOTNIK	13.06.1937	2023
	Vida ROŠ	14.10.1924	03.05.2022
	Franc ROŽMAN	17.09.1941	23.04.2023
	Alenka TRŠAN RAUTER	12.01.1938	19.09.2021
	Leopoldina ZOR	15.11.1926	03.2022
	Silva ZVONAR	13.12.1933	2022

KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Ljubljana Vič Rudnik	Alojz DOLENŠEK	13.05.1937	11.03.2022
KO DIS Maribor Pobrežje	Janez ŠIFRAR	08.02.1926	12.04.2023
	Marija ŠIFRAR	21.11.1930	05.2023
OO DIS Obala Ankaran, Koper, Izola in Piran	Ciril BAJEC	26.06.1937	03.06.2023
KO DIS Petišovci, Pince, Marof, Benica	Jože JELEN	11.08.1931	06.08.2023
	Dušan KAPUN	27.10.1941	25.01.2023
	Jože KOMAR	06.03.1933	13.06.2023
	Marija SVILIGOJ	05.05.1928	03.11.2022
KO DIS Podbočje	Franc GROZDINA	14.12.1939	27.02.2023
	Jože JUREČIČ	08.06.1940	28.03.2023
KO DIS Polje ob Sotli	Anica BABIČ	13.04.1939	13.12.2022
KO DIS Ptuj	Slavko BRGLEZ	23.04.1932	2023
	Emilija MLAKAR	07.09.1934	23.03.2023
	Ana PREŠEREN	21.06.1932	2023
KO DIS Radovljica	Ivica ZUPAN	20.08.1934	18.04.2023
KO DIS Ravne na Koroškem	Slavko KOBAL	27.06.1937	21.12.2022
KO DIS Slovenske Konjice	Alojzija PODGRAJŠEK	1933	10.04.2023
	Vilko PREMUR	30.06.1930	01.04.2022
	Marija STRMŠEK	1926	01.03.2023
	Henrik ZALOŽNIK	04.07.1937	14.09.2022
KO DIS Studenec	Štefka RUPAR	04.02.1941	25.08.2023
OO DIS Škofja Loka	Marija ARHAR	23.08.1926	11.10.2022
	Pavla STREL LAZAR	24.01.1931	15.02.2023
KO DIS Trebnje	Peter OZIMEK	24.03.1944	07.05.2023
KO DIS Velenje	Alojz VDOVČ	13.09.1934	05.04.2023
KO DIS Vrhnika	Tone PEROVNIK	17.01.1941	06.11.2021
KO DIS Zagorje	Štefka GRČAR	04.12.1931	10.10.2022
	Henrik KLANŠEK	15.03.1941	07.11.2022
	Antonija KLEMBAS	04.11.1935	04.11.2022
	Ljudmila KOS	17.09.1931	02.11.2022
	Viljem LIVK	10.06.1934	04.07.2023
KO DIS Zagreb	Julijana KEPEC	11.06.1935	10.03.2023
KO DIS Žalec	Marija FONDA	06.04.1942	05.07.2023